

A magyarországi hatósági élelmiszer-ellenőrzés kialakulása és rövid története

A hatósági élelmiszer-ellenőrzés története – tágabb értelemben – mindazoknak a hatósági, hatósági jellegű szerveknek, intézményeknek a története, amelyek az élelmiszer-előállítókat és forgalmazókat, az élelmiszereket állat-, növény-, humán-egészségügyi, minőségi stb. szempontból ellenőrizték és ellenőrzik.

Az intézmények közül az állami vegykísérleti, illetve törvényhatósági vegyvizsgáló állomások és jogutódaik, ha nem is mindig teljes feladat- és jogkörrel, de jogfolytonosan közel 125 éve folytatnak hatósági élelmiszer-ellenőrzést.

Az állomások létrejöttének szükségessége

A korabeli vélemények szerint a magyar hatósági élelmiszerellenőrzés létrejöttét, korszerűségét tekintve Európában Svájc, Németország után elfoglalt előkelő helyet a "szükségnek" és néhány lelkes szakember "ügybuzgalmának" köszönheti.

A 19. század második felében a magyar gazdaság fejlődését az Ausztria és Magyarország közötti vámhatár eltörlése (1850), a kiegyezés (1867) és a céhrendszer megszüntetése (1872) tette lehetővé.

A magyar mezőgazdaság, de különösen az ipar termékei a magas termelési költségek miatt az Osztrák-Magyar Monarchia határain túl nem voltak exportképesek. Ugyanakkor az 1867. év után szinte megkétszereződő városi lakosság élelmiszerellátása veszélybe került. A "szükség" a mezőgazdaság mielőbbi fejlesztését vonta maga után.

Az agrárpolitika a nagybirtok-rendszer fenntartása mellett célul tűzte ki a termőterület és az állatlétszám mérséklését, a termésátlagok és így a termelés jelentős növelését. Ezért előtérbe került a talajjavítás, a természetes és műtrágya-, a takarmány-félék fokozottabb felhasználása, az állatok és növények fajtajellegének, minőségének javítása, az állat- és növényegészségvédelem stb. Ezek eredményeként jön létre a később híressé váló kalocsai, szegedi paprika-, makói hagyma-körzet, a Budapest környéki bolgárkertészet stb.

A nagybirtokosok a földbérleti díjból részben cukorgyárakat, malmokat, szeszgyárakat létesítenek.

A külföldi, főként osztrák szakembereket fokozatosan felváltják a gazdasági felsőbb tanintézetekben (Keszthely, Magyaróvár, Debrecen), a